မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိင်ဖော်ပြချက်အရ ဒစ်ဂျစ်တယ်ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုကို အဆုံးသတ်စေခြင်း

ပြဿနာကိုအခြေခံသည့် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး သုံးသပ်ချက်စာတမ်း၏ အနှစ်ချုပ်

အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများတို့သည် ဒစ်ဂျစ်တယ်လောကတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားကြောင်း သေချာစေခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုအတွက် အခြေခံအချက်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အမျိုးသားဦးရေထက် ၂၈% ပိုနည်းသော အမျိုးသမီးတို့သည် မိုဘိုင်းဖုန်း၊ နိုင်ငံအတွင်းရှိ အင်တာနက်ဝင်ရောက်အသုံးပြုနိုင်သည့် မူလနည်းလမ်းများနှင့် ဒစ်ဂျစ်တယ်ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အသုံးချမှုရှိသော ခြားနားမှုအမျိုးမျိုးတို့နှင့်ဆက်စပ်နေသည့် အတွေ့အကြုံတို့ကို ရရှိပိုင်ဆိုင်ကြသည့် သဘောတွင်ရှိသည်။ ထိုကြာဟမှုကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည်နိုင်ရန်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်ဖော်ပြချက်အရ ဒစ်ဂျစ်တယ်ခွဲခြားမှုအ တွင် မည်သူကမျှ လုပ်ဆောင်ဖူးခြင်းမရှိသေးသည့် နိုင်ငံရေးစီးပွားရေး အသေးစိတ် ဝေဖန်သုံးသပ်မှုတစ်ရပ်ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဤတွင်အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြထားသည့် အစီအရင်ခံစာအပြည့်အစုံက မည်သူကဘေးဖယ်ထားခြင်းခံနေရပြီး မည်သို့ဘေးဖယ်ထားခြင်းခံ နေရကြောင်း အနည်းငယ်ခြားနားသည့်အမြင်တစ်ရပ်ကို ထိုခြားနားမှုအား လျှော့ချနိုင်မည့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်စေအောင် ဖန်တီးထားပြီး လက်တွေ့ကျသည့် ထောက်ခံအကြံပြုချက်များနှင့်တကွ တင်ပြထားပါသည်။

ကမ္ဘာနှင့်တစ်ဝှမ်းတွင် အချိုးမညီမျှစွာပင် အင်တာနက်ဝင်ရောက် အသုံးပြုခွင့်ကင်းမဲ့နေသော အမျိုးသမီး ၃.၉ သန်းရှိသည်။

သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာများ (ICTs[၁]) နှင့် ဂျီဒီပီတို့၏ စနစ်ကျသော လက်ခံအတည်ပြုမှုတို့ကြားတွင် တိုက်ရိုက်အပြန်အလှန် ပတ်သက်မှုရှိနေပြီး ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့နှင့် အခြားသောအဖွဲ့အစည်းများက ICTs နှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက် တစ်ဆယ့်ခုနစ်ခုတို့အားလုံးတို့ကြားရှိ အချိတ်အဆက်တစ်ခုအကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ICTs နှင့်အတိအကျအားဖြင့် အင်တာနက်ဝင်ရောက် သုံးစွဲခြင်းတို့ သည် ကုစားမှုတစ်ခုမဟုတ်ဘဲ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ညီမျှသော စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အရေးပါသော အစိတ် အပိုင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

> *"4G မိုဘိုင်းတယ်လီဖုန်း ဝန်ဆောင်မှုတွေက ကမ္ဘာပေါ်က ကျန်တဲ့နေရာတွေအားလုံးနဲ့ နှိုင်းယှဉ်လို့မရတဲ့နှုန်းနဲ့ (မြန်မာနိုင်ငံ) ဈေးကွက်ထဲအနှံ့ ဝင်ရောက်နေပါတယ်။ ဒီအဖြစ်အပျက်တစ်ခုတည်းနဲ့ကဘဲ အခြားဘယ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး မူဝါဒထက်မဆို အောင်မြင်တဲ့ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ခု ဖြစ်စေအောင် ပိုပြီးပံ့ပိုးနိုင်ပါတယ်။"*
>
> - လက်ဗ် ရိဖယ်လ် ရေးသားသော မတ်လ၊ ၂၀၁၆။

ထို့ကြောင့် ကမ**္ဘာနှင့်တစ်ဝှမ်းတွင် အင်တာနက်ဝင်ရောက် အသုံးပြုခွင့်မရှိသောသူ ၃.၉ သန်းရှိနေခြင်း အတွက် အလေးအနက်ထားရမည့်** ICT စီးပွားရေးစနစ်အတွက် အဓိကသော့ချက်ဖြစ်သည်။[၂] ICTs သည် ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ တွင်လည်းကောင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတို့၏ အကျိုးကျေးဇူးအတွက်လည်းကောင်း မျှတမှုရှိစေရန် ပိုမိုပြီး ကြားဝင်ဖြေလျှော့ ပေးလာသည်နှင့်အမျှ ICT ဝင်ရောက်အသုံးပြုခွင့်၊ ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ မရရှိသူများတို့သည် အချိုးမညီမျှစွာပင် ဝေးလံခေါင်သီသောဒေသရှိ အမျိုးသမီးများ၊ ဝေးလံသောဒေသမှအမျိုးသမီးများ၊ စာမတတ်သောအမျိုးသမီးများ သို့မဟုတ် အသက် အရွယ်ကြီးရင့်သော အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြပြီး အန္တရာယ်ကိုတိုးပွားစေသော ဘေးဖယ်ခံရမှုဖြစ်သည်။[၃]

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု

မြန်မာနိုင်ငံသည် စနစ်ကျသောနိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအပြောင်းအလဲနှင့် လိုက်ဖက်ညီမှုရှိသော နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုတစ်ရပ်ကို ဖြတ်သန်းနေပါသည်။ ဤနိုင်ငံသည် ဒီမိုကရေစီဆန်ပြီး ဈေးကွက်ကိုအခြေခံသည့် စီးပွားရေးတစ်ရပ်သို့ ပြောင်းလဲနေသည်နှင့်အမျှ ICTs က ပိုမိုများပြားသောအလုပ်အကိုင်များ၊ တိုးတက်သောပညာရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ပံ့ပိုးခြင်းတို့အတွက် အလားအလာနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး အကောင်းမြင်မှုများစွာရှိနေခဲ့ပါသည်။ သို့ရာတွင် မညီမျှသလောက်ဖြစ်သော မိုဘိုင်း ICT အသုံးအဆောင်များတို့ကို လက်ခံအသုံးပြုမှုနှုန်းထားမှာ လိင်ဖော်ပြချက်၊ လူမျိုး ရေမြေမှုနှင့် လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ မျဉ်းကြောင်းများပေါ်တွင် မညီမမျှဖြစ်နေသည်။ အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးများတို့က တွေ့ကြုံခံစားရ သော ICT ဝင်ရောက်အသုံးပြုခွင့်၊ အရည်အချင်းများနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများတို့ရှိ ကွာခြားမှုများတို့ကို လိင်ဖော်ပြချက်အရ ဒစ်ဂျစ် တယ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုဟုခေါ်သည်။

© ၂၀၁၇ IREX။ မူပိုင်ခွင့်အပြည့်အဝရှိသည်။

အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ခြင်းရှိမှုတွင် အဆိုပါသကြီးမားကျယ်ပြန့်သော အပြောင်းအလဲသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အထူးသဖြင့် ဘေးဖယ်ခြင်းခံရသော အုပ်စုများတွင်ပါဝင်သည့် အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများအတွက် မည်သည့်အဓိပ္ပာယ်ဆောင်ပါသနည်း။

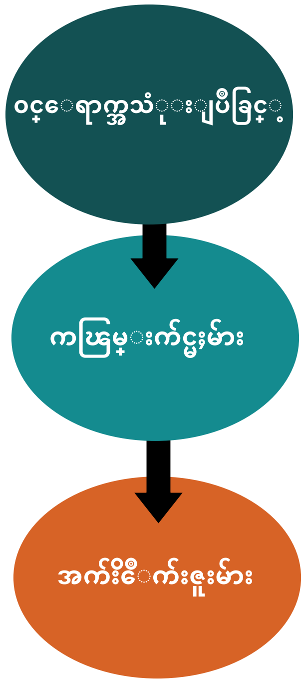

လိင်ဖော်ပြချက်အရ ဒစ်ဂျစ်တယ်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုတွင် ပါဝင်မှု

ဤမေးခွန်းကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် IREX က နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး ဝေဖန်သုံးသပ်မှု (PEA) ကို လိင်ဖော်ပြချက်ကျူးသော မှန်ဘီလူးမှ တစ်ဆင့်ကြည့်ရှုပြီး ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသုတေသနပြုချက်က လိင်ဖော်ပြမှုအခြေခံသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်စွမ်းအားများ၊ အခန်းကဏ္ဍများနှင့် မျှော်မှန်းချက်များတို့က ICT ပိုင်ဆိုင်မှု၊ အသုံးပြုမှုနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများတို့ကို မည်သို့သက်ရောက်မှုရှိကြောင်း ဖော်ပြသည်။ ၎င်းသည် လက်တွေ့ကျသော ထောက်ခံအကြံပြုချက်များတို့ကို ဖော်ပြပေးသည့် လိင်ဖော်ပြချက်အရ ဒစ်ဂျစ်တယ်ခွဲခြား ဆက်ဆံခံရမှုကို လျော့ချရန်အတွက် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အားပေးလှုံ့ဆော်မှုများ (သို့မဟုတ် ထိုအရာများကင်းမဲ့ခြင်း) ကိုလည်း ဖော်ပြသည်။

အဓိကတွေ့ရှိချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုလိင်ဖော်ပြချက်အရ ဒစ်ဂျစ်တယ်ခွဲခြားမှုသည် အများလက်ခံထားသည့်အရာဖြစ်ပြီး၊ ကျွမ်းကျင်မှုများတို့သည် လည်း ဝင်ရောက်အသုံးပြုခွင့်နှင့် လိုက်မီခြင်းမရှိဘဲ ဒေသတွင်းလှုပ်ရှားသူများတို့သည် အဓိကကျသည်။

၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုလိင်ဖော်ပြချက်အရ ဒစ်ဂျစ်တယ်ခွဲခြားမှုသည် အများလက်ခံထားသည့်အရာဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အမျိုးသမီးများနှင့်မိန်းကလေးများတို့၏ ပါဝင်လှုပ်ရှားရန် အရည်အချင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတို့မှ အကျိုးခံစားခွင့်ရရှိရေးတွင် ၎င်းသည် ဆိုးကျိုးကိုဖြစ်စေပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏သကီးပွားတိုးတက်ရေးအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်တွင် နှောင့်နှေးမှုတစ်ရပ်ဖြစ်စေသည်။

၂။ လိင်ဖော်ပြမှုသည် ICTs ဝင်ရောက်အသုံးပြုခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး အသကြီးမားဆုံးသော စိန်ခေါ်မှုမဟုတ်ပါ။ အောက်ပါကိစ္စ နှစ်ရပ်တို့သည် အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများတို့အတွက် ပိုပြီးပြဿနာဖြစ်စေနေသည်။

- က။ အမျိုးသားများနှင့် ယောက်ျားလေးများတို့သည် ICT အသုံးအဆောင်များတို့ကို ပိုမိုထိန်းချုပ်နိုင်ပြီး ICT ကျွမ်း ကျင်မှုများတို့ကို ရရှိရန် အခွင့်အရေးပိုမိုရှိကြသည်။
- ခ။ အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများတို့က ICT နှင့်ဒစ်ဂျစ်တယ် အကြောင်းအရာများတို့သည် အချိန်နှင့် ကုန်ကျစရိတ်တို့ကို ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် လုံလောက်သော ဆီလျော်မှုမရှိဟု အစဉ်းစားရကြသည်။

၃။ ဒစ်ဂျစ်တယ်ကဏ္ဍတွင် အာလုံးပါဝင်နိုင်မှုကို ထောက်ပံ့ပေးမည့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်စေ၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်စေ စသည့်ဒေသတွင်း လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူများ အလုံအလောက်မရှိပါ။ သက်ဆိုင်သူများတို့သည် များသောအားဖြင့် လိင်ဖော်ပြချက်အရ ဒစ်ဂျစ်တယ်ခြားနားမှုသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ဟန့်တားနှောင့်ယှက်ကြောင်း သတိမပြုမိကြပါ။

၄။ ပိုများသောသက်ဆိုင်သူများတို့သည် ကျား/မတန်းတူရှိမှုကို ဦးစားပေးတစ်ရပ်အဖြစ် လုပ်ဆောင်ခြင်းထက် သူတို့အလုပ်အတွင်းသို့ ICTs ကို ပါဝင်ရောယှက်စေရန် စိတ်အားထက်သန်မှုများရှိသည်။

✓ အလျင်အမြန်အကျိုးရှိရှိခြင်း

ICT ကဏ္ဍလုပ်ငန်းအဖွဲ့သည် *လိင်ဖော်ပြမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများနှင့် ရောယှက်နေသည့် ICT စီမံကိန်းတစ်ရပ်၏ စီမံကိန်းရေး ဆွဲခြင်း၊ ဒီဇိုင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုတို့အတွက် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏* သတ်မှတ်ချက်စာရင်းကို မြန်မာဘာသာဖြင့်ပြန်ဆိုမှုကို အကုန်အကျခံပေးပြီး မိတ်ကို ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ ICT အဓိက တာဝန်ရှိသူတို့ထံ ဖြန့်ဝေပေးသင့်သည်။

© ၂၀၁၇ IREX။ မူပိုင်ခွင့်အပြည့်အဝရှိသည်။

ေထာက္ခံအႀကံျပဳခ်က္မ်ား

အမ်ိဳးသမီးမ်ားႏွင့္ မိန္းကေလးမ်ားတို႔၏ ဦးစားေပးအစီအစဥ္မ်ားတို႔တြင္ အထူးသျဖင့္ ဒစ္ဂ်စ္တယ္လံုၿခံဳေရးကို ထုတ္ေဖာ္ေျပာဆိုၿပီး ကၽြမ္းက်င္မႈအဆင့္မ်ားကို ၾကားဝင္ေျဖရွင္းမႈမ်ားအား အစီအစဥ္ေရးဆြဲထားသည္။

၁။ ICTs ႏွင့္အင္တာနက္ ဝင္ေရာက္အသံုးျပဳႏိုင္ခြင့္ကို တိုးျမႇင့္ရန္ ကနဦးလႈပ္ရွားမႈမ်ားတို႔ကို ျပဳစုပ်ိဳးေထာင္ေနစဥ္တြင္ အမ်ိဳးသမီးမ်ားႏွင့္ မိန္းကေလးမ်ားတို႔၏ လိုအပ္ခ်က္မ်ားႏွင့္ ဦးစားေပးမ်ားတို႔ကို ညွိႏႈိင္းျဖည့္ဆည္းေပးရန္

ျမန္မာႏိုင္ငံရွိ အဓိကက်ေသာ သက္ဆိုင္သူမ်ားအတြက္ ရွိႏွင့္ေနေသာ လႈံ႕ေဆာ္ေရးအစီအစဥ္မ်ားတို႔ကို နားလည္ရန္ခက္ခဲေသာ္ လည္း လိင္ေဖာ္ျပခ်က္အရ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ခြဲျခားမႈကို ေလ်ာ့ခ်ရန္ အားထုတ္မႈမ်ားတို႔သည္ ထိုကြာဟခ်က္ကို ေပ်ာက္ေစျခင္းသည္ တိုးတက္မႈ၊ ၿငိမ္းခ်မ္းေရးႏွင့္ ၾကြယ္ဝမႈတို႔အတြက္ မည္သို႔ပံ့ပိုးထည့္ဝင္ႏိုင္ေၾကာင္း သရုပ္ေဖာ္ျပသႏိုင္သည့္ အတိုင္းအတာအထိ ေအာင္ျမင္ႏိုင္လိမ့္မည္ျဖစ္သည္။

ဆက္လက္ျဖစ္ေပၚေနသည့္ အေျခခံအေဆာက္အအံုပိုင္းဆိုင္ရာ ရင္းႏွီးျမွဳပ္ႏွံမႈမ်ားတြင္ ညီမွ်ေသာဝင္ေရာက္အသံုးျပဳပိုင္ခြင့္ကို ဦးစား ေပးျခင္း။ ။ အားလံုးအတြက္ ညီမွ်ေသာဝင္ေရာက္အသံုးျပဳခြင့္ကို ေသခ်ာေစရန္ အစိုးရပိုင္းဆိုင္ရာ အဆင့္ျမင့္ လုပ္ေဆာင္ ႏိုင္စြမ္းကို ျပဳစုပ်ိဳးေထာင္မႈအတြက္ **အဓိကက်ေသာ လႈပ္ရွားသူတစ္ဦး**အျဖစ္ ICT က႑လုပ္ငန္းအဖြဲ႔က လုပ္ေဆာင္သင့္ၿပီး အေရး အႀကီးဆံုးမွာ **အျပည္ျပည္ဆိုင္ရာ ဝန္ေဆာင္မႈရံပံုေငြ** (USF) မွၾကမ္းႏွင့္ အားအနည္းဆံုးေသာ အုပ္စုမ်ားတို႔၏ လိုအပ္ခ်က္မ်ားအျပင္ ဝန္ေဆာင္မႈရသင့္သေလာက္မရေသာ ေဒသမ်ားႏွင့္ ေစ်းကြက္အပိုင္းအစမ်ားတို႔၏ လိုအပ္ခ်က္မ်ားကို ျပန္လည္သံုးသပ္ရန္ **ICT မဟာစီမံကိန္း** ၂၀၁၆-၂၀၂၀ မူၾကမ္းတြင္ပါဝင္ေသာ မူဝါဒအသံုးအႏႈန္း၏ က်ယ္ျပန္႔မႈကို ထိန္းခ်ဳပ္ကြပ္ကဲယူရန္ျဖစ္သည္။ ထိုလုပ္ ငန္းအဖြဲ႔သည္ အားအနည္းဆံုးေသာအုပ္စုမ်ားအတြက္ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ဝင္ေရာက္ အသံုးျပဳခြင့္လည္းပါဝင္သည့္ အလားတူ ကနဦး လုပ္ေဆာင္မႈမ်ားအား ညွိႏႈိင္းရန္ ICT မဟုတ္ေသာက႑ရွိ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ခြဲျခားမႈဆိုင္ရာ မိတ္ဖက္အဖြဲ႔အစည္းမ်ားကိုစုစည္းၿပီးဦး ေဆာင္သင့္သည္။

ၿငိမ္းခ်မ္းေရးျဖစ္စဥ္ ႏိုင္ငံေရးဆိုင္ရာ အရွိန္အဟုန္ကို ထိန္းခ်ဳပ္ျခင္း။ ။ ေရရွည္တည္တံ့ေသာ ၿငိမ္းခ်မ္းေရးကိုရရွိျခင္းဟူသည့္ စီမံအုပ္ခ်ဳပ္ေရး၏ ဖိအားအမ်ားဆံုးေသာ ျပႆနာႏွင့္ လိင္ေဖာ္ျပခ်က္အရ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ခြဲျခားမႈ၏ **အက်ိဳးဆက္ကို** သက္ဆိုင္သူမ်ား တို႔က ေလ်ာ့ခ်ရမည္။ အဓိကအားျဖင့္ INGO ႏွင့္ CSO အႀကံေပးမ်ားတို႔က ၿငိမ္းခ်မ္းေရးျဖစ္စဥ္မ်ားတြင္ ပါဝင္သူမ်ားအတြက္ တိုးခ်ဲ႕ ထားေသာ ICT ဝင္ေရာက္အသံုးျပဳခြင့္၏ ၿငိမ္းခ်မ္းေရးဆိုင္ရာ အက်ိဳးရလဒ္မ်ားအတြက္ အေထာက္အထားကို အေျခခံသည့္ အေၾကာင္းအရာတစ္ခုခ်င္းစီအလိုက္ ေလ့လာမႈကိုလုပ္ေဆာင္ေပးသင့္သည္။ ဥပမာ - သီးျခားျဖစ္ေနသည့္ လက္နက္ကိုင္ပဋိပကၡ ျဖစ္ေနေသာေဒသမွ အမ်ိဳးသမီးဦးေဆာင္သည့္ အိမ္ေထာင္မ်ားက ကုန္စည္းေရာင္းခ်သူမ်ားျဖစ္ေစ ေဖာက္သည္မ်ားတို႔ႏွင့္ျဖစ္ေစ ညွိႏႈိင္းစီစဥ္ေဆာင္ရြက္ရန္ ICTs ကိုအသံုးျပဳၿပီး အိမ္တြင္းစီးပြားေရးလုပ္ငန္းမ်ားကို ေဘးကင္းစြာႏွင့္အက်ိဳးရွိစြာ ပိုမိုလုပ္ေဆာင္ႏိုင္ မည္ျဖစ္သည္။ ထိုသို႔ေသာအက်ိဳးေက်းဇူးမ်ားသည္ ေဒသတြင္းလူမႈစီးပြား လိုအပ္ခ်က္မ်ားႏွင့္ အျပည္ျပည္ဆိုင္ရာ အက်ိဳးဝင္မႈအ တြက္ "ေနာက္ဆံုးမိုင္" ရင္းႏွီးျမွဳပ္ႏွံမႈမ်ား၏ အစိုးရႏွင့္ပုဂၢလိကက႑မွ တြန္းပို႔မႈမ်ားႏွင့္ ဟန္ခ်က္ညီမႈရွိသည့္ ႏွစ္ဦးႏွစ္ဘက္အက်ိဳးရွိ ေသာ ညွိႏႈိင္းေဆြးေႏြးမႈ အဓိကအခ်က္မ်ားတို႔ကို ထုတ္ေဖာ္ေပးသည္။

သက္ဆိုင္သူမ်ား

အစိုးရ

အရပ္ဘက္အဖြဲ႔အစည္း

ပုဂၢလိကက႑

အလွဴရွင္မ်ား

✓ အလွ်င္အျမန္အက်ိဳးရရွိျခင္း

INGO မ်ားႏွင့္ ျမန္မာႏိုင္ငံပညာေရး ပူးေပါင္းေဆာင္ရြက္မႈအဖြဲ႔ကဲ့သို႔ေသာ အဖြဲ႔ခ်ဳပ္မ်ားက အလြယ္တကူျပဳျပင္ႏိုင္ၿပီး ေဒသႏွင့္ ဆီေလ်ာ္သည့္ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ပညာေရးဆိုင္ရာ အေထာက္အကူမ်ားတို႔ကို လူနည္းစုဘာသာစကားမ်ားတို႔ျဖင့္ဖန္တီးရန္ ပညာေပးသူ မ်ားႏွင့္ တက္ၾကြလႈပ္ရွားသူမ်ားတို႔က စြမ္းေဆာင္ႏိုင္မည့္အေၾကာင္း အတားအဆီးမရွိသည့္ အီလက္ထရြန္နစ္စာအုပ္ေဆာ့ဖ္ဝဲ ကဲ့သို႔ေသာ ပညာေရးဆိုင္ရာ ကြန္ပ်ဴတာစနစ္တည္းသည့္ အသံုးအေဆာင္မ်ားတို႔ကို စမ္းသပ္အသံုးျပဳသင့္သည္။[6]

© ၂၀၁၇ IREX။ မူပိုင္ခြင့္အျပည့္အဝရွိသည္။

၂။ ပညာေပးသူမ်ားႏွင့္ အလုပ္ရွင္မ်ားတို႔သည္ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ကၽြမ္းက်င္မႈ ပိရမစ္၏ အဆင့္တစ္ခ်င္းစီတိုင္းတို႔တြင္ အမ်ိဳးသမီးမ်ားႏွင့္ မိန္းကေလးမ်ားတို႔ ရင္ဆိုင္ရသည့္ စိန္ေခၚမႈအမ်ိဳးမ်ိဳးတို႔ကို ထည့္သြင္းစဥ္းစားေပးရမည္။

ဒစ္ဂ်စ္တယ္ကၽြမ္းက်င္မႈ ပိရမစ္

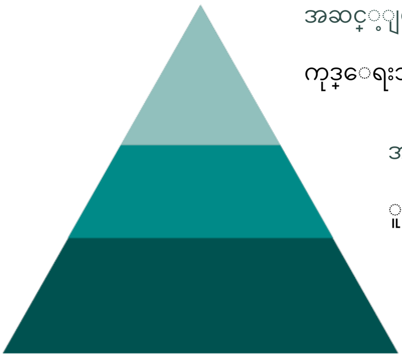

အဆင့္ျမင့္ကၽြမ္းက်င္မႈ

ကုဒ္ေရးသားျခင္း၊ အခ်က္အလက္စီမံခန္႔ခြဲမႈ၊ လက္ေတြ႔အသံုးခ်မႈ ဖြံ႔ၿဖိဳးတိုးတက္မႈ

အလယ္အလတ္ကၽြမ္းက်င္မႈ

ူမႈမီဒီယာ၊ အြန္လိုင္းရွာေဖြမႈမ်ား၊ ရံုးလုပ္ငန္းေဆာင္ရြက္မႈမ်ားဆိုင္ရာ ေဆာ့ဖ္၀ဲ

အေျခခံကၽြမ္းက်င္မႈ

အသံေခၚဆိုမႈမ်ား၊ စာသားေပးပို႔မႈ၊ ေအာ့ဖ္လိုင္း ကစားနည္းမ်ား

တစ္ဦးတစ္ေယာက္ခ်င္းစီတိုင္းတို႔၏ ေရြးခ်ယ္မႈမ်ား၊ အဖြဲ႔အစည္းမ်ားတို႔၏ စည္းမ်ဥ္းမ်ားႏွင့္ အလုပ္အကိုင္ဆိုင္ရာ သတ္မွတ္ခ်က္မ်ားတို႔တြင္ လိင္ေဖာ္ျပမႈအေျခခံေသာ ျခားနားမႈမ်ားတို႔က ျမန္မာႏိုင္ငံတြင္ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ကၽြမ္းက်င္မႈကို ရရွိေအာင္လုပ္ေဆာင္ ျခင္းအား ျပင္းထန္စြာလႊမ္းမိုးေနသည္။ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ကၽြမ္းက်င္မႈမ်ားတို႔သည္ တက္ႂကြလႈပ္ရွားမႈမရွိေသာ ၀င္ေရာက္အသံုးျပဳမႈမွ သက္ေရာက္မႈကို အျမင့္ဆံုးျဖစ္ေစႏိုင္သည့္ ICTs ၏ အဓိပၸာယ္ျပည့္၀ေသာ အသံုးခ်မႈသို႔ ေပါင္းကူးတံတားျဖစ္သည္။

အျပည္ျပည္ဆိုင္ရာ ပညာေရးအတြင္းသို႔ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ စာေပတတ္ေျမာက္မႈကို ထည့္သြင္းျခင္း (ပိရမစ္၏ ေအာက္ေျခ)။ အလွဴရွင္မ်ားႏွင့္ အစိုးရအဖြဲ႔တို႔က အမ်ိဳးသားပညာေရး မဟာဗ်ဴဟာစီမံကိန္း ၂၀၁၆-၂၀၂၁ ႏွင့္ အမ်ားျပည္သူသံုး စာၾကည့္တိုက္ မဟာစီမံကိန္း ၂၀၁၇-၂၀၂၂ တို႔တြင္ ေဖာ္ျပထားသည့္အေလ်ာက္ သကၠိတ္စီမံကိန္းေရးဆြဲၿပီးေသာ ေက်ာင္းေနႏွင့္ေက်ာင္းျပင ပညာသင္ ၾကားမႈတြင္ ICTs ကိုပါ၀င္ေရာယွက္ရန္ ကနဦးလုပ္ေဆာင္မႈမ်ားတို႔ကို အျပည့္အ၀ ေငြေၾကးေထာက္ပံ့သင့္သည္။

သတ္မွတ္ခ်က္မ်ားေျပာင္းလဲရန္အတြက္ အေစာပိုင္း လက္ခံက်င့္သံုးႏွင့္သူမ်ားတို႔၏ အလားအလာကို အရွိန္အဟုန္ျမွင့္တင္ျခင္း (ပိရမစ္၏အလယ္အဆင့္)။ ။ အေစာပိုင္းလက္ခံက်င့္သံုးႏွင့္ သူမ်ားတို႔၏ ကၽြမ္းက်င္မႈမ်ားတို႔ကို အထိေရာက္ဆံုး တိုးခ်ဲ႕ႏိုင္ရန္ႏွင့္ သူတို႔၏သက္ေရာက္မႈကို အျမင့္ဆံုးျမွင့္တင္ရန္ သင္တန္းဆိုင္ရာ မ်ားတို႔သည္ TVET အစီအစဥ္မ်ားအတြက္ အစိုးရႏွင့္အလွဴရွင္ ပံ့ပိုးမႈ အတြင္းသို႔၀င္ေရာက္ၿပီး ဒစ္ဂ်စ္တယ္ကၽြမ္းက်င္မႈမ်ားတို႔ကို အသက္ေမြးမႈဆိုင္ရာ၊ အလုပ္အကိုင္ဆိုင္ရာႏွင့္ လုပ္ငန္းကၽြမ္းက်င္မႈဆိုင္ ရာ သင္တန္းမ်ားတြင္ ပါ၀င္ေရာယွက္ေစသင့္သည္။ ေ၀းလံသည့္ေဒသရွိ အားအနည္းဆံုးေသာ လူမ်ားတို႔က ယံုၾကည္အားကိုး ေသာ အေျခအေနမ်ားတြင္ရွိၿပီး ထိေတြ႔မႈႏႈန္းျမင့္မားသည့္ ပညာေပးသူမ်ား၊ စာၾကည့္တိုက္မွူးမ်ားႏွင့္ က်န္းမာေရး၀န္ထမ္းမ်ား ကဲ့သို႔ေသာ အမ်ိဳးသမီးလႊမ္းမိုးသည့္ အလုပ္အကိုင္ရာထူးမ်ားကို အဓိကထားဦးတည္ျခင္းက ေရစုန္သက္ေရာက္မႈကို တိုးတက္ေစ လိမ့္မည္ျဖစ္သည္။

တီထြင္ဆန္းသစ္မႈႏွင့္ ICT အလုပ္အကိုင္မ်ားကို ပံ့ပိုးျခင္း (ပိရမစ္၏ ထိပ္ဆံုးအဆင့္)။ ။ လက္သင့္ခံႏိုင္ေသာ အလုပ္အကိုင္ ၀န္းက်င္ရွိ သတ္မွတ္ခ်က္မ်ားႏွင့္ အမ်ိဳးသမီးမ်ားတို႔၏ အိမ္ေထာင္ေရးတာ၀န္မ်ားတို႔က ICT က႑ရွိ အလုပ္အကိုင္မ်ားအတြင္းသို႔ ေရာက္ရွိေစႏိုင္သည့္ အဆင့္ျမင့္ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ကၽြမ္းက်င္မႈမ်ားကိုရရွိရန္ အမ်ိဳးသမီးမ်ားတို႔၏ အားထုတ္မႈကို သိသာထင္ရွားစြာ ကန္႔ သတ္ထားသည္။ ပိုမိုေကာင္းမြန္ေသာ ကုန္စစည္းေရာင္းခ်မႈႏွင့္ တိုးတက္လာေသာ ၀ယ္လိုအားတို႔၏ ေကာင္းမြန္ေသာသံသရာကို ဖန္တီးရန္ ပုဂၢလိကက႑ရွိ ICT လုပ္ငန္းမ်ားတို႔က စီမံအုပ္ခ်ဳပ္ေရးရာထူးမ်ားထက္ နည္းပညာဆိုင္ရာ ရာထူးမ်ားအတြက္ အမ်ိဳ သမီး၀န္ထမ္းမ်ားတို႔ကို တက္ႂကြစြာခန္႔ထားျခင္းအားျဖင့္ သူတို႔၏ အရည္အခ်င္းအတိုင္းအဆကို အမ်ိဳးမ်ိဳးကြဲျပားျခားနားေစသင့္ သည္။ အျမန္အဖြံ႔ၿဖိဳးရရွိလိုေသာ လႈံ႔ေဆာ္မႈမ်ားႏွင့္ အသံုးျပဳသူကိုဗဟိုျပဳသည့္ ဒီဇိုင္းကိုအဓိကထားသည့္ လုပ္ငန္းတစ္ခုတို႔က လိင္ေဖာ္ျပမႈအရ ဒစ္ဂ်စ္တယ္ကြဲျခားမႈ၏ အေရးပါေသာ ထိုအစိတ္အပိုင္းကို ထိန္းခ်ဳပ္ႏိုင္သူတစ္ဦးျဖစ္ေအာင္ ျပဳလုပ္ရန္ ပူးေပါင္းႏိုင္ သည္။

၃။ ICTsအသုံးပြုခြင်းဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးများရရှိကြောင်း တွေ့မြင်ရပါက အမျိုးသမီးများတို့သည် ပိုပြီးအသုံးပြုမည့်သဘောရှိသည်။

အမျိုးသမီးအများစုတို့သည် သူတို့၏ ICT အသုံးချမှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုတို့ကို မြှင့်တင်လိုသော ဆန္ဒမရှိကြသည့်အကြောင်းမှာ သူတို့က အဆီလျော်ဆုံးဟု ယူဆသည့် အကြောင်းအရာသည် အထူးသဖြင့် လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်များအတွက် ဒစ်ဂျစ်တယ်ပုံစံဖြင့် ရရှိနိုင်ခြင်း မရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အခြားသောသူများအတွက် စိတ်ပူပါရခြင်းများသည် ဘေးကင်းရေးက အလားအလာရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများထက် ပိုအလေးသာနေမှုနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။

ဒစ်ဂျစ်တယ်အကြောင်းအရာများကို အမျိုးသမီးများတို့၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် ပိုမိုချိန်ကိုက်ပေးခြင်း။ ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများတို့သည် အမျိုးသားများတို့ထက်ပိုပြီး ကျန်းမာရေးဂရုပြုမှု၊ ပညာရေး၊ သန့်ရှင်းရေးနှင့် အသေးစားဘဏ္ဍာရေးတို့ကို အရေးပါသော အကြောင်းအရာများအဖြစ် သတ်မှတ်ကြသည်။ နည်းပညာဆိုင်ရာ အကူအညီသည် အမျိုးသမီးများက ဦးစားပေးသည့် ကဏ္ဍများတွင် အစိုးရ၏အီလက်ထရွန်နစ် ဝန်ဆောင်မှုများတို့ကို အထောက်အပံ့ပေးသင့်သည်။ ပုဂ္ဂလိက ICT လုပ်ငန်းများ၊ CSO များနှင့် INGO များတို့သည် ဒစ်ဂျစ်တယ်ခွဲခြားမှု၏ သက်ရောက်မှုအခံရဆုံးသောသူများကို ကူညီရန် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးရှိ ဒစ်ဂျစ်တယ်ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ဂေဟစနစ်ကို ချဲ့ထွင်ရန် အတူတကွလုပ်ဆောင်သင့်သည်။

အမျိုးသမီးများတို့၏ ဒစ်ဂျစ်တယ် ဘေးကင်းရေးနှင့်လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပူပန်မှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း။ ။ နှောင့်နှေးနေသည့် ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေးဥပဒေကြမ်းသည် အမျိုးသမီးများတို့၏ ဒစ်ဂျစ်တယ်လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ပူပန်မှုများတို့ကို ဖြေရှင်းရာတွင် အရေးပါသည့် အချိုးအကွေ့တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများတို့၏အခွင့်အရေးများ၊ ဥပဒေရေးရာကိစ္စရပ်များ၊ မီဒီယာနှင့် နည်းပညာတို့ကို အဓိက ဦးတည်သည့် CSO များတို့သည် သီးခြားလွတ်လပ်ခွင့်ကို ခိုးဖောက်မှုများနှင့် အွန်လိုင်းပေါ်တွင် လိင်ဖော်ပြမှုအခြေခံ အနှောင့်အယှက်ပေးမှုအတွက် နောက်ဆက်တွဲအပြစ်ဒဏ်များကို အသေးစိတ် အကြံပြုပြောကြားသင့်သည်။ မည်သည့်ဆိုက်ဘာလုံခြုံရေး အကောင်အထည်ဖော် အသုံးချမှုမဆိုတို့သည် အရေးပါလိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး အစီအစဉ်တကျ ဒစ်ဂျစ်တယ်ကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းတွင်လည်းကောင်း၊ အလွတ်သဘော ဒစ်ဂျစ်တယ်ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းတွင်လည်းကောင်း အခွင့်အရေးများသာမက တာဝန်များပါ အကျုံးဝင်သည့် အွန်လိုင်းလုံခြုံရေး၏ မရှိမဖြစ်အရေးပါမှုများတို့ကို ထည့်သွင်းသင်ကြားရမည်။

✓ အလျင်အမြန်အကျိုးရရှိခြင်း

အစိုးရနှင့် INGO သင်တန်းများတို့သည် ရှိနှင့်နေသော လွတ်လပ်စွာအသုံးပြုနိုင်သည့် ဒစ်ဂျစ်တယ်စာတတ်မြောက်ရေး သင်ရိုးကို လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်သူ အမျိုးသမီးများအတွက် TVET သင်ကြားမှုပစ္စည်းများတွင် ထည့်သွင်းရောစပ်အသုံးပြုနိုင်သည်။ ၄က စံပုံစံများကိုဖန်တီးနိုင်ပြီး ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများမှ တစ်ဆင့် ဒစ်ဂျစ်တယ်ကျွမ်းကျင်မှုများတို့ကို သဘာဝကျကျ လွှဲပြောင်းနိုင်သည်။

✓ အလျင်အမြန်အကျိုးရရှိခြင်း

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ CSR ကနဦး လုပ်ဆောင်မှုများတို့သည် CSO ဦးဆောင်သည့် အခြေခံဒစ်ဂျစ်တယ်လုံခြုံရေးနှင့် ဘေးကင်းရေးဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံးကျင့်ထုံးများတို့အကြောင်း လူထုသိရှိမှုကို မြှင့်တင်သည့် အားလုံးပါဝင်နိုင်သော သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများတို့ကို အထောက်အကူပြုသင့်သည်။ ၎င်းတို့သည် တက္ကသိုလ်များ၊ ကျောင်းများ၊ စာကြည့်တိုက်များ၊ ကျေးလက်ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများတို့၏ လက်လီအရောင်းဆိုင်များ၊ ဆိုက်ဘာကော်ဖီဆိုင်များ၊ တယ်လီစင်တာများ၊ လဘက်ရည်ဆိုင်များ၊ ရဲစခန်းများ၊ ဘဏ်များ၊ စာတိုက်များ၊ ကျန်းမာရေးစင်တာများနှင့် ဖောက်သည်ပုံစံအမျိုးမျိုးတို့ကို ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသည့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ နေရာများတို့ကို အသုံးပြုသင့်သည်။

၁။ ICTs တွင် ဟာ့ဒ်ဝဲ၊ ဆော့ဖ်ဝဲ၊ ကွန်ရက်များနှင့် စုဆောင်းခြင်း၊ သိုလှောင်ခြင်း၊ အဆင့်ဆင့်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ထုတ်လွှင့်ခြင်းနှင့် သတင်းအချက် အလက်တင်ပြခြင်း (အသံ၊ အချက်အလက်၊ စာသား၊ ရုပ်ပုံများ) အတွက် မီဒီယာတို့ပါဝင်သည်။ World Bank Group, ICTs and MDGs: A World Bank Group Perspective, December 2003 တွင်ကြည့်ပါ။

၂။ ITU, *ICT Facts and Figures 2016* (Geneva: ITU, 2016)

၃။ McKinsey & Company, “*Offline and Falling Behind: Barriers to Internet Adoption*,” September 2014.

၄။ ဥပမာ - ဒေသသုံး ဘာသာစကားတို့ဖြင့် ဖတ်စာအုပ်အသစ်ပေါင်း တစ်ထောင်ကျော်တို့ကို ဖန်တီးရန်အတွက် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရှိ စာကြည့်တိုက်များက အသုံးပြုသည့် ဆော့ဖ်ဝဲဖြစ်သည့် *10 Steps to Helping Communities Create Early Grade Reading Materials with Bloom* တွင်ကြည့်ပါ။

၅။ ဥပမာ - ၂၀၁၇ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စမ်းသပ်ထားပြီး မြန်မာဘာသာစကားဖြင့်လည်း ရရှိနိုင်သည့် ဝါရှင်တန်တက္ကသိုလ်၊ နည်းပညာနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲရေးအဖွဲ့က ပြုစုထားသော the *mobile-first information literacy curriculum* တွင်ကြည့်ပါ။

© ၂၀၁၇ IREX။ မူပိုင်ခွင့်အပြည့်အဝရှိသည်။